

MIRALLS
**“La terra no té preu,
 no es pot vendre”**
 Ignacio del Valle
 i Cayo Vicente
 pàg. 4 i 5

TRANSFORMACIONS
 Energia contra la pobresa
 pàg. 6 i 7

Quin preu tenen les armes?

Fa pocs dies, les ONG Amnistia Internacional, FundiPau, Greenpeace i Intermón Oxfam van fer públic l'informe 'La crisi econòmica no afecta les exportacions d'armes espanyoles', on denunciaven que, al llarg de 2012, el govern espanyol ha exportat armes i material de defensa per valor de 8.000 milions d'euros. De fet, el 2012, les autoritzacions per exportar armes han crescut un 150% respecte a les de 2011. Mentre el govern aixopluga les crítiques sota el paraigua de la crisi, quin preu paguem la ciutadania?

Alba Gómez
 afons@setmanaridirecta.info

Segons l'institut independent IPIS, les transferències internacionals d'armes convencionals mouen una quantitat de 100.000 milions de dòlars nord-americans l'any. Aquesta quantitat es queda curta si tenim en compte que no contempla el comerç de serveis militars com la construcció i la formació, o les tecnologies de doble ús (civil i militar) com els sensors i els làsers.

Però, quins efectes té la crisi actual en el comerç d'armes? Si ens fixem en l'Estat espanyol, trobarem un exemple paradigmàtic. Veurem que l'executiu brega per incrementar les vendes d'armes fora del país, malgrat les restriccions que estableix la llei (concretament, la Llei 53/2007 sobre el comerç exterior de material de defensa). Si bé les vendes d'armes espanyoles a l'exterior van caure un 13,6% l'any 2012, no van caure pas les autoritzacions per exportar-ne de noves ni va decaure la voluntat del govern de donar suport a la indústria militar espanyola a través de les exportacions. Vendre armes a l'exterior és la solució que proposa l'executiu popular a les empreses d'armament espanyoles per fer front a la baixada de vendes internes, però, principalment, per fer front al deute històric acumulat pel govern amb aquestes empreses. Un deute que recau com una llosa sobre la població.

“Les exportacions a qualsevol preu no són acceptables”, diuen les ONG que s'han agrupat a la campanya Armes sota control per publicar l'informe esmentat. Alerten que caldrà controlar l'executiu espanyol perquè no compleixi l'objectiu expressat pel titular de Defensa, Pedro Morenés,

d'incrementar l'exportació d'armes per donar suport a la indústria armamentística. Un objectiu que, de moment, ja s'ha plasmat en mesures de liberalització d'aquest tipus de comerç com la Llei 12/2012 de 26 de desembre, que regula els acords govern a govern, i en una intensa agenda internacional del ministre per obrir i consolidar nous mercats.

“Prioritzar les vendes a qualsevol preu incrementa el risc que es relaxin els criteris de control de les exportacions”, sintetitza en un article Francisco Yermo, responsable d'Acció Humanitària d'Intermón Oxfam.

Vendre armes a l'exterior és la solució que proposa l'executiu a les empreses per fer front a la baixada de vendes internes

Segons les dades oficials, l'any 2012, el comerç exterior de material bèl·lic de l'Estat espanyol va superar els 2.200 milions d'euros i van situar el país al setè lloc del rànquing d'exportació mundial, liderat pels Estats Units. La majoria d'aquestes operacions no van estar exemptes del risc de ser utilitzades per facilitar o cometre violacions de drets humans.

Si bé el govern va denegar les autoritzacions per algunes operacions (concretament, es van revocar algunes vendes ja autoritzades a Bahrain i Líbia), les ONG d'Armes sota control lamenten que, en molts casos, el govern no actuï així i, sovint, sigui impossible de-

duir el tipus d'arma exportada o l'usuari final que se'n servirà.

Armes que violen drets

Si fem un cop d'ull a les vendes espanyoles de material de defensa de 2012, ens adonarem que hi ha operacions preocupants. El comerç amb França —implicada en l'ofensiva militar a Mali, per exemple— o les vendes efectuades a països com Bahrain, Egipte i l'Aràbia Saudita tenen moltes possibilitats d'afavorir les violacions dels drets humans. Hi ha altres transferències d'armes i de munició que ens haurien de posar en estat d'alarma: és el cas de les vendes a Colòmbia, el Pakistan, Ghana, Mèxic, Israel i els Estats Units, països que vulneren sistemàticament els drets humans de la població civil.

Fem, ara, un breu trajecte geogràfic per copsar quines operacions efectua el govern espanyol amb països que vulneren els drets humans de manera constatada.

Operacions sonades

Segons l'informe d'Armes sota control, la possible venda de 250 carros de combat Leopard espanyols a l'Aràbia Saudita és una de les operacions més inquietants de l'Estat espanyol. Això té una explicació: el 2009, les forces armades saudites van utilitzar tancs al nord del Iemen per bombardejar civils i, pocs anys més tard, l'any 2012, les empreses espanyoles van recaptar més de 21 milions d'euros arran de la venda d'armament i municions a aquesta monarquia absolutista. Les organitzacions esperonen el govern perquè condicioni aquesta venda a l'establiment de salvaguardes com la formació i els sistemes de rendició de comptes per

evitar que les forces armades saudites violen els drets humans i el dret internacional humanitari. Una altra operació sonada que consta a l'informe és la venda d'helicòpters militars i de munició d'artilleria a Colòmbia, un país que viu un conflicte armat i on es violen els drets humans de manera sistemàtica.

Dels Estats Units a Ghana

La venda de material de defensa als EUA sense les garanties que les armes no es faran servir en els conflictes armats en què està implicat aquest país és un altre motiu d'alarma, segons les ONG. Un percentatge important d'ar-

Un percentatge important de d'armes espanyoles van a parar a les mans d'empreses privades nord-americanes

mes espanyoles van a parar a les mans d'empreses privades nord-americanes; això és greu si recordem que molts estats nord-americanes no controlen prou la tinença i la venda d'armes de foc i que moltes d'aquestes armes es poden fer servir per cometre delictes (el darrer, l'atemptat de Boston, encara és recent). Tampoc no hi ha prou garanties —diuen les organitzacions— que les armes no siguin transferides a persones vinculades amb el crim organitzat de Mèxic, o a unitats públiques o privades involucrades en operacions antiterroristes a l'exterior, que sovint vulneren el dret internacional.

Precisament a Mèxic, l'Estat espanyol va exportar productes per valor

IL·LUSTRACIÓ:
Núria Frago

de 84 milions d'euros, que van anar a parar a les forces armades mexicanes. Però el govern espanyol, com alerten les ONG, tampoc no ha fet pública una avaluació del risc que determini que les aeronaus i els cartutxos exportats no contribuïran a les violacions de drets humans al país (recordem que s'ha documentat que l'exèrcit, la marina i les forces policials mexicanes han comès assassinats, tortures, execucions extrajudicials, segrestos, etc. en la guerra contra els càrtels de la droga). En aquest sentit, les organitzacions demanen que el govern espanyol especifiqui quina unitat militar mexicana farà ús d'aquestes armes.

En contrast amb l'opacitat habitual, l'Estat espanyol és molt explícit amb les exportacions de material de defensa a Israel. Tot i les actuacions violentes i indiscriminades d'aquest país contra els territoris palestins ocupats (on l'exèrcit israelià ha matat, ferit i torturat civils), el govern espanyol ha exportat armes a aquest país per valor de 637.842 euros: pistoles esportives, bales per a proves, peces de míssils... la majoria de les quals, destinades a les forces armades.

El Pakistan també va rebre material de defensa espanyol l'any 2012, unes operacions que sumen 3,5 milions d'euros i que inclouen aeronaus, equips electrònics i vehicles destinats a les forces armades pakistaneses. En aquest cas, l'executiu espanyol tampoc no ha donat explicacions de risc. Un patró que es repeteix a nombrosos països, com Ghana, un dels destinataris més importants d'armes espanyoles de caça i tir esportiu. A Ghana, des de 2004, l'Estat espanyol ha venut armes per valor de 27 milions d'euros a un

país molt marcat per la inestabilitat tot i no tenir garanties sobre el seu ús final.

Del nord de l'Àfrica al Pròxim Orient

A més de les exportacions a l'Aràbia Saudita, al nord de l'Àfrica i al Pròxim Orient, l'Estat espanyol també ha segellat operacions comercials polèmiques. Segons l'informe d'Armes sota control, el govern espanyol encara no ha facilitat informació sobre el tipus de productes —entre els quals hi ha bombes, torpedes, coets i míssils—, la quantitat, les usuàries i l'ús final del material venut a Egipte o a Bahrain, dos estats on les autoritats reprimeixen les protestes ciutadanes de manera violenta.

Pendents de Síria

A Síria, la situació és dramàtica: segons l'ONU, gairebé 100.000 persones han mort des de l'inici de la guerra civil i més de set milions de sirianes depenen de l'ajuda humanitària. Tot i que, segons les informacions publicades, l'Estat espanyol encara no ha autoritzat cap transferència d'armes o de munició al govern sirí o a l'oposició, caldrà estar amatents perquè el ministre García-Margallo, després de l'aixecament parcial de l'embargament de la venda d'armes a Síria, va expressar la possibilitat de subministrar material bèl·lic als grups opositors sirians.

Recomanacions de les ONG

Després d'examinar les exportacions d'armes de l'Estat espanyol i de constatar el perill de moltes d'aquestes operacions, les ONG responsables de l'informe fan algunes recomanacions al govern. En primer lloc, apunten, cal

reforçar el control de les operacions que puguin posar en perill els drets humans i actuar de manera preventiva, com estableix la Llei 53/2007. Això vol dir suspendre l'exportació d'armes als països on hi hagi un conflicte armat, una situació de repressió o de violència política o un risc important de cometre greus violacions del dret internacional. Les ONG afegeixen que cal perfeccionar, també, el sistema de garanties perquè les ciutadanes puguem conèixer amb detall la destinació i l'ús final del material armamentístic exportat.

Un percentatge important de d'armes espanyoles van a parar a les mans d'empreses privades nord-americanes

A més de tot això, el govern s'hauria de comprometre a reforçar el control parlamentari: augmentar la transparència, facilitar les fonts d'informació i fer un informe anual més detallat. I, finalment, hauria de ratificar com més aviat millor el Tractat internacional sobre el Comerç d'Armes (TCA) i modificar la Llei 53/2007 i el reglament que la desenvolupa, per recollir l'esperit del Tractat, que prohibeix les transferències d'armes sempre que es puguin fer servir per cometre genocidis, crims de lesa humanitat, crims de guerra i violacions dels drets humans o del dret internacional humanitari.

L'estat espanyol hauria venut 250 carros de combat Leopard a l'Aràbia Saudita
-
Esacademic.com

“El control, la transparència i la limitació del comerç d'armes incrementaran significativament arreu del món”

A més de director de l'ONG catalana FundiPau, l'activista Jordi Armadans és membre de la Campaña Control Arms, que va impulsar, ara fa anys, el primer tractat internacional sobre el comerç d'armes (TCA), aprovat a l'Assemblea General de l'ONU l'abril passat, després d'anys de negociació. Armadans, que ha participat en primera persona a tot el procés diplomàtic per aconseguir l'aprovació del TCA, esgrimeix algunes claus d'aquest acord, que haurà de regular un comerç que mou 70.000 milions de dòlars cada any a tot el món i que també tindrà efectes a casa nostra.

El mes d'abril d'enguany, vam assistir –per fi– a l'aprovació del Tractat de Comerç d'Armes (TCA), que des de FundiPau heu seguit de ben a prop. Què vol dir que aquest tractat regula però no prohibeix el comerç d'armes?

A diferència de molts altres productes, les armes –tot i el seu gravíssim impacte– no estan subjectes a cap regulació global pel que fa al comerç mundial. Per això, fa quinze anys, va néixer una campanya que reclamava la regulació global del comerç d'armes per aconseguir que tots els estats complissin una normativa comuna que els exigís control i transparència i limités l'arbitrarietat i la irresponsabilitat amb què actuen els governs amb les seves vendes d'armes. Efectivament, el TCA no és una eina per al desarmament. És només (i ja és molt!) un instrument per evitar els impactes més greus de la proliferació i el descontrol de les armes al món (hi ha més de 500.000 morts cada any per violència armada). El TCA estableix que els estats no poden vendre armes si aquestes poden incidir directament en la vulneració de drets humans. Això és claríssim en casos de conflictes armats oberts, de dictadors que fan servir armes per reprimir la seva població, etc. Tenint en compte els interessos de la indústria militar i de les potències armamentístiques, que s'han oposat sistemàticament a la regulació del comerç d'armes, l'aprovació del TCA és –en si mateixa– una gran consecució.

En quin moment es troba el tractat ara?

El tractat va ser votat per una gran majoria d'estats (154 a favor, 23 absències i 3 en contra) a l'Assemblea General de les Nacions Unides del 2 d'abril. Ara, cal que els estats el signin (de moment, 75 ja ho han fet, entre ells, l'espanyol) i comencin a ratificar-lo (Islàndia ha estat el primer a fer-ho). Tres mesos després que 50 estats l'hagin ratificat, el TCA entrarà en vigor i serà vinculant per als estats signants.

En quins aspectes creus que hauria pogut ser millor?

En diversos. Però, bàsicament, ens hagués agradat que fos més contundent en el seu redactat per impedir interpretacions que en puguin debilitar l'abast i l'ambició. Per exemple, tot i que el TCA regula totes les armes convencionals, tal com està el redactat el text, pot permetre que alguns estats forcin la interpretació segons la qual les armes noves (com els *drons* o les armes robòtiques) no estan subjectes al TCA. El millor antídote és que, ara, el TCA inclou la possibilitat de canviar-ne el redactat, cosa que no estava garantida en esborranys anteriors (bé, tècnicament, sí; però havia de ser per unanimitat, cosa que permetia que un sol Estat pogués bloquejar un acord de canvi i de millora, que mai s'acabaria adoptant).

“El comerç exterior d'armes de l'Estat espanyol va superar els 2.200 milions d'euros l'any 2012 i va situar el país al setè lloc del rànquing d'exportació mundial”

Com s'aplicarà el TCA a l'Estat espanyol i quines coses canviarà?

El més important del TCA és que obligarà els estats que no tinguin llei de regulació del comerç d'armes a fer-ne una. I els que en tenen, com el cas espanyol, a revisar-la a l'alça. Per tant, es pot dir de manera molt clara que el nivell de control, transparència i limitació del comerç d'armes incrementarà significativament els propers anys arreu del món.

Què creus que passarà amb el deute que ha contret el govern espanyol amb les empreses espan-

yoles que fabriquen material de defensa?

Bé, és evident que el TCA no tindrà cap impacte sobre decisions preses pel govern espanyol des de la meitat dels anys 90. En tot cas, és un tema gravíssim que demostra, a més d'un militarisme tronat, els deliris de grandesa, la manca de planificació i la pèssima gestió dels successius governs espanyols. Em sembla evident que un autèntic govern sensible, en un context de retallades socials com l'actual, hauria de tenir ben clar que pagar el deute per compromisos de compra d'armes ofensives, en alguns casos obsoletes, s'hauria de convertir en la darrera de les prioritats.

Partint de les dades sobre el comerç exterior d'armes de l'Estat espanyol, quins fets són, al teu parer, els més denunciabls?

Bé, sens dubte, aquelles vendes que, per tipus de productes i situació –o implicacions– del país destinatari (des de Colòmbia fins a l'Aràbia Saudita, passant pels Estats Units o Egipte), vulneren la llei espanyola de 2007 segons la qual no s'han d'autoritzar les vendes que puguin esdevenir un factor de desestabilització per a la pau i els drets humans.

Quins fronts d'actuació tenim les ciutadanes que estem d'acord a eradicar la indústria armamentística?

Hi ha molts fronts. Un, el que ocupa la llei d'armes i el tractat, és en clau de dignitat i sentit comú: exigir que els governs i la indústria militar no facin el que vulguin, que acceptin uns criteris i limitacions pel que fa al comerç d'armes. Al capdavant, que assumeixin la seva responsabilitat i se sotmetin al control ciutadà, social i global. Més enllà i en clau obertament no violenta, pacifista i antimilitarista, podem qüestionar la indústria militar i el comerç d'armes en si mateix. Això passa per participar en activitats de sensibilització, d'incidència política (reclamant al nostre municipi, país, etc. que no aculli fàbriques d'armes, per exemple) i de desobediència civil (com l'objecció fiscal a la despesa militar).